

Verslag kwartetoverleg

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat

Deelnemers:
Peter Meininger
Hans Jaspers
Saskia Wessels
Jan Anker
Leo Wisse
Raymond Derksen
Pol van de Rest

Afschrift aan:
Ad Beaufort
Gertjan Wijkhuizen
Anneke McGovern
Joris Perquin
Anne Marie de Jong

Verslag van:
Kwartetoverleg Schelphoek West,
donderdag 6 november 2008
Opgemaakt door:
Pol van de Rest

Nummer
PZDT-V-08386 ontw
Telefoonnummer:
(06-45552932)

Datum/plaats
17 november 2008
Project Bureau Zeeweringen, Middelburg

Status
Definitief

Op donderdag 6 november 2008 is het zogenaamde 'kwartetoverleg' gehouden. Dit overleg heeft als doel om uitvoering, ontwerp (bestek) en ecologie zo goed mogelijk en vroegtijdig op elkaar af te stemmen en de mitigerende maatregelen te bespreken voordat ze in de natuurtoets worden verwerkt.

Habitatverlies

Aan de binnenzijde van de nol (vanaf nol+500m tot +1000m) is momenteel geen kreukelberm aanwezig. Omdat hier wel een nieuwe kreukelberm wordt aangebracht, waarbij het vanwege de hoogteligging van kreukelberm niet mogelijk is deze onder de zandlijn te liggen, treedt permanent habitatverlies op. Het habitatverlies is 1500 m² (3 meter over een afstand van 500 meter), overeenkomende met 0,15 ha. Na afloop van de werkzaamheden wordt overal het voorland (slik) op de oorspronkelijke hoogte terug gebracht binnen de werkstrook, met uitzondering van de kreukelberm

Konijnen

De konijnen in de konijnenburcht tussen dp 55 – 57 moeten voorafgaand aan de werkzaamheden worden gevangen of verjaagd. Dit kan het beste direct voorafgaand aan de werkzaamheden gebeuren, zodat de konijnen niet terug kunnen keren naar hun burcht. Na verwijderen van de konijnen dient het zand direct te worden afgegraven. Er wordt nog uitgezocht hoe en wanneer de konijnen het beste verjaagd (verhuisd) kunnen worden (actie 1: Hans Jaspers, Saskia Wessels). Daarnaast moet er waarschijnlijk een deskundig iemand bij zijn en moet er ontheffing worden aangevraagd. De verantwoording wordt niet bij de aannemer, maar bij WZE gelegd (actie 2: Leo Wisse, WZE).

Schorzijdebij

Behalve door konijnen worden de duintjes tussen dp. 55-57 ook bewoond door duizenden schorzijdebijen (een rode lijstsoort, die vooral in Zeeland voorkomt). Er is in november 2008 aan

de binnenzijde van de dijk bij dp 56 al een hoop met zand aangebracht in de hoop dat de schorzijdebijen zich in 2009 daar heen verplaatsen. Het zand bevindt zich net buiten het gebied waar een kleitalud wordt aangebracht. In 2009 dient gecontroleerd te worden of de bijen daadwerkelijk verplaatst zijn en anders dient er in 2009 een alternatief te worden uitgevoerd. (Actie 3: Hans Jaspers, Saskia Wessels, Peter Meininger). Na uitvoering van de werkzaamheden wordt hoopjes met zand teruggeslept op dezelfde kolonielocatie als waar nu schorzijdebijen aanwezig zijn, met uitzondering van het eilandje (zie onderstaande figuur).

Duindoornstruiken

In verband met broedvogels dienen de duindoornstruiken bij dp 56 en dp 71 ruim voor het broedseizoen (15 maart) verwijderd te worden. Leo Wisse draagt er zorg voor dat dit in de herfst van 2009 al gebeurt (actie 4).

Noordse woelmuis

Afgesproken is om aan twee zijden van de driehoek bij dp 54-57, waar het leefgebied van de Noordse woelmuis zich bevindt, schermen te plaatsen. De zijde aan de kant van de inlaag blijft open, zodat de muizen en andere dieren zich goed kunnen blijven verplaatsen. Het scherm is bedoeld om de muizen zoveel mogelijk buiten het werk te houden (als is het de vraag hoe effectief de maatregel daarvoor is) en daarnaast zorgt het scherm voor een goede scheiding tussen het werk en het leefgebied van de Noordse woelmuis. Nadeel van het scherm is dat het andere dieren belemmert om ongehinderd rond te lopen. Het scherm moet van een glad materiaal worden gemaakt, zodat de muizen niet makkelijk over het scherm kunnen klimmen en de paaltjes moeten aan de buitenzijde staan. Het werkgebied en depotruimte worden begrensd 2 meter vanuit de teen van het aan te leggen kleitalud (wordt ook op tekening in bestek gezet).

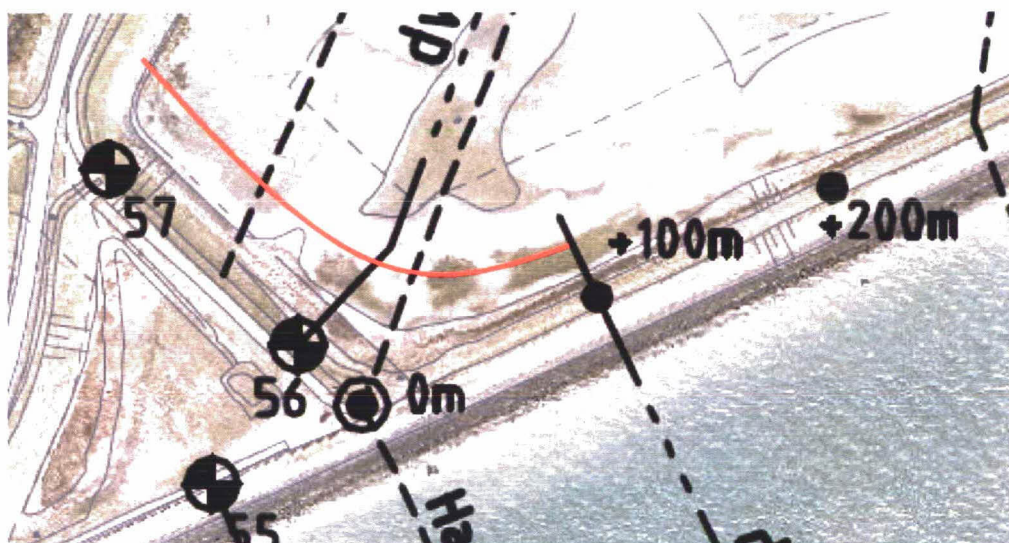

Werkstrook

De breedte van werkstrook bedraagt 10 meter in plaats van 15 meter, om het aanliggende slik zoveel mogelijk te ontzien. In de hoek bij dp 58 richting de nol moeten grote hoeveelheden zand worden opzijgezet. Dit zand zal tijdelijk op het voorland moeten worden geplaatst. Om al het zand kwijt te kunnen zal plaatselijk de werkstrook breder dan 10 meter moeten worden gemaakt. Na bepaling van de hoeveelheden zal bekeken worden over welk traject de werkstrook breder moeten worden gemaakt (actie 5: Pol van de Rest). Door de hoek af te snijden wordt er makkelijk veel ruimte gemaakt en zullen vogels op het slik weinig hinder ondervinden.

Actie 5 is uitgevoerd en daaruit blijkt dat langs het traject van dp 57+30m tot nol +100m (zie onderstaande figuur) een werkstrook van 15 meter moet worden aangehouden. Langs de rest van het traject is de werkstrook 10 meter breed.

Planning in verband met vogels

- Tussen dp 62 t/m nol +800 m mag in augustus vanwege het voorkomen van drie van de vier kwalificerende soorten (foeragerende vogels) in relevante aantallen bij voorkeur niet gewerkt worden. Hierdoor kan ook de op rest van de nol niet gewerkt worden in augustus. Ook in september moet er bij voorkeur niet gewerkt worden. Afgesproken is tussen dp 62 en het einde van de nol uiterlijk bezig te zijn tot eind juli.
- Door tijdig langs bovenstaande traject te beginnen zullen in deze periode normaliter voorkomende Kluut, Tureluur en Groenpootruiter tijdig een andere plek kunnen zoeken om te foerageren.
- In verband met broedvogels bij voorkeur tijdig beginnen met transporten en werkzaamheden (voor 15 maart). Voor het halen van de planning en werkzaamheden aan de overlaging zal dit geen probleem zijn.
- Transport over water bevorderen door opnemen als EMVI-criterium

Het werk kan op de volgende manier gepland worden:

- De gehele nol (kruin, binnen- en buitenzijde) en het aansluitende traject tot dp 62 geheel uitvoeren in de periode tot eind juli
- Voor het traject tussen dp 62 en dp 78 zijn er geen belemmeringen qua planning
- Het traject vanaf dp 53^{+80m} tot dp 55 na 15 maart, vanwege het stormseizoen.

- Overlagingen op de nol en het aansluitende traject tot dp 61 (niet tot 62, vanwege de Dodaars) kan waarschijnlijk eerder mee worden begonnen dan het einde van het stormseizoen. Dit heeft sterk de voorkeur, omdat er dan meer tijd is om de planning te halen en broedende vogels eventueel een ander broedterritorium kunnen zoeken. De vraag is echter of er eerder begonnen mag worden dan 15 maart, omdat voor de werkzaamheden aan de overlaging een werkweg moet worden aangelegd, waarbij er in de dijk gegraven moet worden. Leo en Pol zoeken dit nog uit (actie 6).

Het tweede en derde punt van de foeragerende vogels uit het concept document kan verwijderd worden, namelijk:

- *Het overlagen van de dijk.....*
- *Andere werkzaamheden langs het traject....*

Het eerste deel van het tweede punt van de overtijdende vogels kan verwijderd worden, namelijk:

- *In verband met binnendijks verblijvende vogels....*
- Het tweede deel laten staan: *stenen en ander materiaal .....*

Transportroutes

- Transporten mogen plaatsvinden in twee richtingen
- Bij dp 55 is er al een dijkovergang welke bij de werkzaamheden gebruikt zal worden, zodat de gehele nol bereikt kan worden. Waarschijnlijk is er genoeg ruimte op de nol om een draaipunt te maken, dit wordt echter overgelaten aan de aannemer
- Bij dp 55 tot het duingebied kan er buitendijks gereden worden, waarna er bij het duingebied een tijdelijke dijkovergang moet worden gemaakt naar de binnenzijde van de dijk. Aan de andere zijde van het duingebied worden rijplaten gelegd, waardoor transporten weer buitendijks kunnen komen.
- Vanaf 1 augustus moeten transporten gebruikmaken van een tijdelijk dijkovergang, welke bij circa dp 63 aangelegd zal worden. Op het traject op de nol en van de nol tot dp 62 mogen vanaf 1 augustus geen transporten meer plaatsvinden

Opmerkingen op standaard mitigerende maatregelen

- Punt twee moet worden: *Langs de dijk wordt in ééndezelfde richting gewerkt* ("Of gereden" wordt er dus uitgehaald). In de praktijk gebeurt dit echter meestal niet, maar voorlopig blijft de maatregel staan.
- Punt 4 moet worden: *De breedte van de werkstrook bedraagt maximaal 10 meter gerekend vanuit de waterbouwkundige teen van de dijk, met uitzondering van het traject van dp 59 tot nol +100m, waar de breedte van de werkstrook 15 meter bedraagt.* Zekerheid of de benodigde breedte van de werkstrook volgt na uitvoering van actiepunt 5.
- Punt 10 kan verwijderd worden: *Bij de keuze voor steenbekleding....* De keuze ligt namelijk al vast in het ontwerp.

Vogeleiland

Het verbeteren van het bestaande vogeleiland is nog steeds niet zeker. Het ontwerp is bijna afgerond en zal binnen 3 weken naar iedereen doorgestuurd worden (actie 7: Pol van de Rest). Na goedkeuring door het ambtelijke overleg binnen PBZ zal ook hiervan een natuurtoets moeten worden gemaakt en de nodige ontheffingen worden aangevraagd.

Actielijst

nr	Actie	Wie
1	Uitzoeken hoe de konijnen het beste verjaagd kunnen worden. Navraag doen of er deskundig iemand bij moet zijn en of er ontheffing moet worden aangevraagd	[Redacted]
2	Zorg dragen en contactpersoon voor verjagen konijnen	[Redacted]
	[Redacted] ij	[Redacted] er
4	Verwijderen duindoornstruiken bij dp 56 en dp 71	[Redacted]
5	Bepalen hoeveelheden af te graven zand en daaruit volgende benodigde breedte werkstrook	[Redacted]
6	Mogen werkzaamheden aan overlaging beginnen voor einde stormseizoen?	[Redacted]
7	Ontwerp vogeleiland afronden en doorsturen	[Redacted]